

Kuusamonnokkasara

Jämtsarr

Carex lepidocarpa subsp. *jemtlandica*

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kuusamonnokkasara on 15–50 cm korkeaksi kasvava ja määstävä sarakasvi. Se kuuluu keltasarojen ryhmään ja sitä on usein vaikea erottaa lähilajeistaan ja muista nokkasaran alalajeista. Kuusamonnokkasaran lehdet ovat 2–4 mm leveät, väriltään kellanvihreät ja tavallisesti niiden pituus on yli puolet varren pituudesta. Se on muiden nokkasarojen tapaan erillistähkäinen sara, eli sen emi- ja hedetähkät kasvavat erikseen. Versossa on yksi tai kaksi pyöreähköä pullakoista muodostuvaa emitähkää ja yksi hedetähkä, joka sijaitsee kukintovarren kärjessä. Emitähkien pullakot ovat pulleat ja suuodot kapeat ja sivulle tai ylöspäin suuntautuneet. Kuusamonnokkasara kukkii kesä-heinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kuusamonnokkasara on kalkinvaatija, ja se kasvaa vain lettosoiden avoimilla väli- ja rimpipinnoilla. Kuusamonnokkasaran kasvupaikoilla tavataan yleisesti sitä muistuttavia lähilajeja ja jotkut lajit myös risteytyvät keskenään. Kasvia tavataan vain Kainuussa ja Koillismaalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Kuusamonnokkasara on todennäköisesti ollut yleisempi ennen peltojen raivausta, joka on hävittänyt levinneisyysalueella lukuisia lettosoitteita. Myös metsäojitukset ovat heikentäneet sen kasvupaikkoja. Yhä edelleen kuusamonnokkasaraa uhkaavat myös täydennys- ja kunnostusojitukset. Noin puolet tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Kuusamonnokkasaran kasvupaikka lähiympäristöineen tulisi rajata pohjaveteen ja sen virtauksiin vaikuttavan maankäytön ulkopuolelle. Osa kasvupaikoista on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joita on käsiteltävä niin, että niiden ominaispiirteet säilyvät. Esimerkiksi ojitukset ja hakkuut, jotka muuttavat oleellisesti puuston varjostus- ja suojavaikutusta, ovat kiellettyjä.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Pykälä, J. 1997. Kuusamonnokkasara – jämtsarr. Teoksessa: Ryttyri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 100.

Kuva: Toni Amnell